

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding wo-onderzoeksmaster Neerlandistiek (research) van de Universiteit Utrecht

Gegevens

datum	Naam instelling	:	Universiteit Utrecht
30 april 2015	Naam opleiding	:	wo-onderzoeksmaster Neerlandistiek (research) (120 ECTS)
onderwerp			
Definitief besluit	Datum aanvraag	:	1 september 2014
accreditatie	Variant opleiding	:	voltijd
wo-onderzoeksmaster	Locatie opleiding	:	Utrecht
Neerlandistiek (research) van de	Datum hoorzitting	:	13 januari 2015
Universiteit Utrecht	Datum KNAW-advies	:	17 februari 2015
(003295)	Instellingstoets kwaliteitszorg	:	ja, positief besluit van 12 juli 2012
Uw kenmerk			
O&O 14.20930	Beoordelingskader		
ons kenmerk	Beoordelingskader beperkte opleidingsbeoordeling onderzoeksmasters van 22 november 2011.		
NVAO/20151273/ND			
Bijlage(n)			

2 Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het KNAW-advies deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden de commissie de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van de KNAW-commissie

Algemeen

Graag wil de commissie een algemene opmerking maken over de kwaliteit van de opleidingen die zij in de ronde september 2014 heeft beoordeeld. Bij de Universiteit Utrecht bestaan de te beoordelen opleidingen in enkele gevallen uit een aantal verschillende programma's. Deze programma's vertonen weinig tot geen overlap met de andere programma's binnen de opleiding. Strikt genomen zou een opleiding bij onvoldoende overlap niet positief kunnen worden beoordeeld door de commissie. Zij heeft echter geconstateerd dat deze constructie voortkomt uit bestuurlijke beslissingen en ziet daarom in dit gegeven op zich geen aanleiding de opleiding negatief te beoordelen. Bij sommige opleidingen is de commissie echter van mening dat de kwaliteit hierdoor nadelig wordt beïnvloed. Bij deze opleidingen is het volgens de commissie noodzakelijk dat er stappen worden gezet om de kwaliteit van de onderzoeksmasteropleiding (met de daarbij behorende programma's) beter te bewaken en te garanderen, door deze programma's weer in een aparte opleiding onder te brengen.

Inlichtingen

Astrid Koster
+31 (0)70 312 23 05
a.koster@nva

Parkstraat 28 | 2514 JK | Postbus 85498 | 2508 CD Den Haag
P.O. Box 85498 | 2508 CD The Hague | The Netherlands
T + 31 (0)70 312 2300
info@nva

De tweejarige onderzoeksmaster Neerlandistiek, aangeboden door de Graduate School of Humanities van de Faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit Utrecht, richt zich op de studie van de Nederlandstalige literatuur sinds de renaissance in intermediaal en transnationaal perspectief. Middeleeuwen is ondergebracht in het onderzoeksmasterprogramma Ancient, Medieval, and Renaissance Studies (een programma van de onderzoeksmaster History). Literatuur wordt gezien als een talige kunstvorm die de Nederlandse cultuur mee vormgeeft en erop reflecteert in een voortdurende dynamiek met maatschappelijke ontwikkelingen in binnen- en buitenland. De opleiding bestudeert deze fenomenen zowel synchroon als diachroon, waarbij een bijzondere nadruk wordt gelegd, aldus het informatiedossier, op een kritisch begrip van longitudinale processen als canonisering, genre- ontwikkeling, de manier waarop visuele, auditieve en geschreven bronnen zich tot elkaar verhouden, en de wijze waarop aan verschillende ideologische posities vorm wordt gegeven in een steeds veranderende maatschappelijke omgeving.

Studenten worden opgeleid tot kenners, onderzoekers en bemiddelaars van de Nederlandstalige literatuur. Ze leren zelfstandig onderzoek doen en oriënteren zich op beroepsvelden die een gespecialiseerde kennis van de Nederlandse literatuur en bijbehorende instituties (media, archieven) vooronderstellen.

De studie leidt op tot wetenschappelijk onderzoeker in de Nederlandse letterkunde, literatuurwetenschap en/of cultuurwetenschap. Afgestudeerden hebben de capaciteiten om aan de studie en verspreiding van de Nederlandse cultuur een fundamentele bijdrage te leveren, waarbij hun werkveld zeker niet beperkt blijft tot Nederland. Het programma heeft tot doel studenten op te leiden die de vaardigheden bezitten om met succes te kunnen beginnen aan het schrijven van een dissertatie, of die in staat zijn werkzaam te zijn als professional met een wetenschappelijke achtergrond.

De opleiding, die samenwerkt met de opleiding Nederlandse Letterkunde van de UvA, is uniek, aldus het informatiedossier, omdat de Nederlandse literatuur en cultuur centraal staat en de vakgeschiedenis wordt gedoceerd in samenhang met internationale ontwikkelingen op het vlak van letterkundig en cultureel onderzoek. De studenten doen vertrouwdheid op met Nederlandstalige corpora, literaire archieven, collecties, erfgoedinstellingen en instituties. De enige vergelijkbare opleiding is de onderzoeksmaster Nederlandse letterkunde van de Universiteit van Amsterdam. Het verschil met die opleiding is dat in Utrecht in het tweede jaar een verblijf in het buitenland wordt aanbevolen. Ook ligt er inhoudelijk aan de UvA meer nadruk op actuele Nederlandse literatuur en literatuurtheorie, terwijl in de Utrechtse opleiding de methodische vaardigheid van het onderzoeken van het literaire object in een cultuurhistorische, internationale en diachrone dynamiek centraal staat.

De master-na-master opleidingen in Vlaanderen, die voorbereiden op promotieonderzoek, zijn comparatief-literatuurwetenschappelijk van aard en daarin staat de Nederlandse letterkunde niet centraal.

De doelstelling van de opleiding is vertaald in zeven eindtermen, die in het opleidingsspecifieke deel van de Onderwijs- en Examenregeling van de Graduate School of Humanities zijn vastgelegd. Ze hebben betrekking op kennis, academische, professionele en communicatieve vaardigheden, en sluiten aan bij de Dublindescriptoren. In een tabel is aangegeven in welke cursussen deze eindtermen aan de orde komen. In de bijlage bij het

Pagina 3 van 9 informatiedossier is het domeinspecifiek referentiekader van de onderzoeksmaster Neerlandistiek opgenomen, opgesteld door de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht. Dit geeft specifieke doelstellingen, eindtermen en een beeld van de gehele opleiding.

De eindtermen die in het informatiedossier beschreven staan, acht de commissie helder geformuleerd. Het domeinspecifieke referentiekader geeft ook een duidelijk beeld van de doelstellingen. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties goed passen bij wat van een onderzoeksgerichte master in dit vakgebied verwacht kan worden.

Dit alles in overweging genomen constateert de commissie dat de eindkwalificaties voldoen aan het criterium dat een onderzoeksmaster dient op te leiden tot functies waarin onderzoeksvaardigheden en -ervaring vereist zijn, en dat ze uitgaan boven hetgeen op grond van de gebruikelijke koppeling van onderzoek en onderwijs kan worden verwacht. De commissie beoordeelt om die reden Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties, als voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Programma

De onderzoeksmasteropleiding Neerlandistiek (120 EC) zit als volgt in elkaar: in het eerste jaar 53 ECTS in verplichte research mastercursussen, 7 EC tutorial / keuzevak; hiervan volgt de student twee vakken (18 EC totaal) aan de UvA. In het tweede jaar 30 EC verblijf in het buitenland / vrije keuzeruimte en 30 EC voor de scriptie. Sinds september 2014 is voor alle studenten deelname verplicht aan de activiteiten van één der betrokken onderzoekscholen (10 EC).

De commissie heeft waardering voor de inhoud van de opleiding die het de studenten mogelijk maakt de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Het forse aandeel verplichte vakken draagt bij aan de identiteit van de opleiding, en zal cohortvorming bij de studenten bevorderen. De commissie heeft tot haar tevredenheid van de studenten vernomen dat bij vakken die ook door reguliere masterstudenten worden gevolgd, er zwaardere eisen aan hen worden gesteld. Voor de stage in het programma, die ook in het buitenland gelopen kan worden, heeft de commissie grote waardering. Zij geeft de opleiding ter overweging om financiële faciliteiten te bieden aan studenten zonder OV-kaart die naar de UvA moeten reizen.

Docenten en onderzoeksomgeving

Het programma wordt gecoördineerd door leden van de onderzoeksgroep Textual Culture van het Instituut voor Cultuurwetenschappelijk Onderzoek van de Universiteit Utrecht (ICON). In 2012 heeft een commissie van internationale experts een beoordeling uitgevoerd van het betrokken onderzoeksprogramma. Deze commissie beoordeelde op een schaal van 1 tot 5, het onderzoek van vier onderdelen met een 5, viability kreeg een 4.

Er zijn 5 medewerkers van de UU betrokken bij de opleiding. Het aantal betrokken docenten van de UvA is niet opgegeven. De Graduate School Geesteswetenschappen streeft naar een docent-studentratio bij de onderzoekersopleidingen van 1:15. Deze cursussen hebben gemiddeld 12 deelnemende studenten per cursus.

De docent-studentratio zou bij onderhavige opleiding, gezien het geringe aantal studenten dat instroomt, in sommige gevallen problematisch uit balans kunnen zijn. De Amsterdamse instroom is groter, de gemiddelde instroom aldaar is 8 studenten.

Pagina 4 van 9 De commissie is van mening dat de opleiding hoogwaardige docenten voor de onderzoeksmaster inzet en dat de staf voldoet aan de voor een onderzoeksmaster geldende eisen. Ook stelt de commissie vast dat het programma is ingebed in een onderzoeksomgeving van bewezen hoog niveau en dat er sprake is van een hechte band tussen het lopende onderzoek en het aangeboden onderwijs.

Instream en rendement

Het aantal instromende studenten is toegenomen van 1 in 2007 naar 4 in 2012. De opleiding trekt de laatste jaren meer studenten aan van buiten de Neerlandistiek. De commissie acht het geringe aantal instromers problematisch, maar zij heeft in het aanvullend materiaal gezien dat de opleiding ernaar streeft dat met ingang van 2016 het programma helemaal samen zal gaan met dat van de UvA, met één docententeam. De commissie heeft vertrouwen in die opzet, die zij mede gezien het geringe aantal instromers, zinvol acht.

De voorlichting over masteropleidingen is op universitair niveau georganiseerd. De selectiecommissie van de opleiding beslist over de toelating. Studenten dienen een bacheloropleiding in de geesteswetenschappen of een verwante richting te hebben met een cijfergemiddelde van minimaal 7,5. Naast vakinhoudelijke geschiktheid wordt gekeken of de student behoort tot de best gekwalificeerden en gemotiveerden. Een interview is onderdeel van de toelatingsprocedure. De opleiding trok de afgelopen jaren alleen studenten uit Utrecht aan. In 2010 en 2011 waren er significant meer studenten in de UvA –opleiding (instroom rond de 8 studenten). Extramurale docenten Nederlands hebben de opleiding hun vertrouwen en steun gegeven. De laatste jaren melden zich dan ook buitenlandse studenten aan, van wie er één geplaatst is; deze wordt ondersteund met een beurs van de Taalunie. De website wordt verbeterd, waardoor de instroom zou kunnen toenemen. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke campagne met Amsterdam.

De studenten met wie de commissie gesproken heeft betoonden zich tevreden over de begeleiding, en de cursussen zijn tot nu toe altijd positief geëvalueerd. Veel terugkoppeling vindt mondeling plaats. Afstemming met het aanbod van de UvA is lastig, vanwege de afwijkende programmeringen van UU en UvA. Er zal nu een roostervrije week worden ingevoerd en er komen twee groepsgewijze reflectiebijeenkomsten per jaar, op verzoek van de studenten. Ook komt er een gestructureerde en groepsgewijze aanpak van extra begeleiding bij de scriptie, in de vorm van een door ICON aangeboden scriptie-lab. Per 1 september 2014 wordt Blackboard ingezet voor community vorming. De commissie wil erop wijzen dat bij zo'n kleine opleiding veel zaken in goed overleg kunnen worden geregeld waardoor de kans bestaat dat formele procedures uit het oog worden verloren. Deze informele omgang met elkaar kan gevaar opleveren bij conflicten. De commissie beveelt de opleiding aan om formele procedures aan te houden, ondanks de kleinschaligheid.

Uit de aanvullende informatie blijkt dat er tussen 2010 en 2012 totaal 9 studenten zijn ingestroomd. Het rendement is zorgwekkend laag: voor de cohorten 2010, 2011, 2012 geldt dat er binnen twee jaar 2 studenten (22%) zijn afgestudeerd. Dit rendement varieert van 0 van de 4 (0%) in 2012 tot 1 van de 2 (50%) in 2010. Ook na drie jaar heeft gemiddeld slechts 22% van de studenten de opleiding afgerond.

De studenten die afvielen deden dat om verschillende redenen. Zo wilde er één het verblijf in het buitenland uitbreiden om een tweede masterdiploma te behalen.

Van de 8 afgestudeerden in de jaren 2007-2011 hebben er drie een promotieplaats verworven, en één van de drie is inmiddels gepromoveerd.

Pagina 5 van 9 De opleiding kent relatief veel uitval. Het rendement na twee jaar kan verbeterd worden. Door vertraging negatief mee te tellen bij de eindbeoordeling en geen cum laude meer te geven aan studenten die er langer dan 2,5 jaar over doen, heeft de opleiding al een stap gezet in die richting.

De commissie is van mening dat de opleiding een adequaat toelatingsbeleid hanteert. Uit de uitstroomcijfers blijkt dat minder dan de helft van de afgestudeerden studenten een promotieplaats heeft weten te bereiken. Veel studenten krijgen dus geen promotieplaats. Van de studenten heeft de commissie vernomen dat ze nauwelijks worden voorbereid op onderzoek-gerelateerde carrièreperspectieven op de arbeidsmarkt buiten de universitaire wereld. Mede gezien het gering aantal beschikbare promotieplaatsen adviseert de commissie om hier meer aandacht aan te schenken. Zij heeft dan ook met instemming van de docenten vernomen dat de opleiding meer professionele oriëntatie wil bieden, bijvoorbeeld in de vorm van een onderzoeksstage, aan de studenten die geen promotietraject willen of kunnen volgen.

Samenvattend is de commissie van oordeel dat de onderzoeksomgeving en de kwaliteit van de staf van hoog niveau zijn en dat de opleiding in ruime mate voldoet aan de eisen wat betreft de instroom, selectie van studenten en de formele omvang van het programma. Ook de samenhang tussen de vakken en relatie tussen vakinhoud en onderzoeksbekwaamheid is goed, respectievelijk evenwichtig.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 2: Onderwijsleeromgeving, als voldoende. Zij baseert haar oordeel op de constatering dat de opleiding een adequaat toelatingsbeleid hanteert en een (onderzoeks)leeromgeving heeft weten te creëren die meer dan geschikt is voor het behalen van de doelstellingen. Wel wijst zij er met nadruk op dat het rendement erg laag is, en dat op dit punt aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

In het informatiedossier wordt het toetsbeleid en de realisatie daarvan beschreven. De verschillende vormen van toetsing die worden ingezet, reflecteren de einddoelen van het onderwijsprogramma. De kernvakken hebben tenminste twee en meestal drie vormen van toetsing (bijvoorbeeld kortere schriftelijke stukken, een mondeling referaat en een langere eindnota); dit zorgt ervoor dat een verscheidenheid aan vaardigheden en verworven academische kennis wordt getest. Een aantal cursussen maakt gebruik van het principe van een portfolio: de studenten leveren iedere week een opdracht in over het te bestuderen materiaal en bouwen zo een schriftelijk dossier op dat hun groeiend inzicht in de stof reflecteert. Deze wekelijkse opdrachten worden voorzien van commentaar, het complete portfolio wordt altijd becijferd. Het is de gewoonte in de kernmodules en tutorials dat studenten hun uiteindelijke nota's in fases schrijven (een eerste versie, een ronde van *peer review* en docentenfeedback, en herschrijven).

Beoordelingscriteria en richtlijnen voor de afstudeerscriptie zijn faculteitsbreed vastgesteld door de examencommissie en online beschikbaar via Blackboard. Alle scripties worden beoordeeld door tenminste twee lezers, van wie er één niet betrokken is geweest bij het voorafgaande traject.

De commissie heeft vier scripties en de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. Zij waardeert de kwaliteit ervan en kon zich vinden in de beoordeling, zij het dat de

Pagina 6 van 9 commissie wel eens wat lager zat met de becijfering, maar in één geval ook hoger. De beoordelingsprocedure is in orde.

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal, de gesprekken met de delegaties en het aanvullend materiaal tot de conclusie dat de toetsing en beoordeling voldoen aan de (hoge) eisen die aan een onderzoeksmaster gesteld worden en dat afgestudeerden de vereiste kwalificaties kunnen bereiken.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 3: Toetsing en gerealiseerd eindkwalificaties, als voldoende. Zij baseert haar oordeel op de constatering dat de opleiding een adequaat uitgewerkt systeem hanteert van toetsing en van borging van het eindniveau. De examencommissie van de faculteit vervult daarbij naar behoren haar door de wet voorgeschreven taken ten aanzien van het bewaken van de kwaliteit van de toetsing.

Advies

Samenvattend komt de commissie tot een oordeel voldoende voor de opleiding. De opleiding weet door de vormgeving van de leeromgeving het niveau te behalen dat van een onderzoeksmaster verwacht mag worden.

De commissie komt op basis van de informatie in het aanvraagdossier, de bestudeerde scripties, de antwoorden op de door haar gestelde vragen (aanvullende informatie) en de hoorzitting, tot een positief eindoordeel over de aanvraag.

Concluderend is de commissie van oordeel dat de onderzoeksmasteropleiding Neerlandistiek van de Universiteit Utrecht voldoet aan de door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie gestelde eisen aan onderzoeksmasters, zoals neergelegd in het 'Beoordelingskader onderzoeksmasters' van 22 november 2011. De commissie kwalificeert de kwaliteit van de opleiding als 'voldoende'.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie.

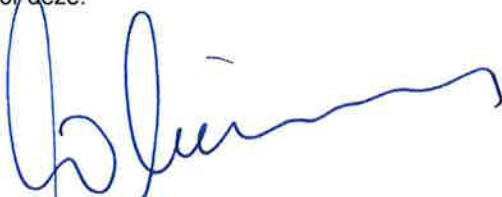
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit Utrecht te Utrecht in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 16 maart 2015 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de wo-onderzoeksmaster Neerlandistiek (research) (120 ECTS; variant: voltijd; locatie: Utrecht) van de Universiteit Utrecht te Utrecht. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 april 2015 en is van kracht tot en met 29 april 2021.

Den Haag, 30 april 2015

De NVAO
Voor deze:

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het KNAW-Commissie
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	<i>voltijd</i> V
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	V
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	V
Eindoordeel		Voldoende

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

De KNAW-commissie bestaat uit:

- Prof. dr. M.J.B. Stokhof (voorzitter), hoogleraar Taalfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam;
- prof. dr. M.B.H. Everaert (vice-voorzitter), hoogleraar Taalwetenschap aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. I. Bertels, docent Architectuurgeschiedenis en Monumentenzorg aan de Vrije Universiteit Brussel;
- Prof. dr. J.W. Bertens (adviserend lid), hoogleraar Intellectuele en Literaire Geschiedenis van de Twintigste Eeuw aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. R.B. ter Haar Romeny (adviserend lid), hoogleraar Oude Geschiedenis van het Middellandse Zeegebied en het Midden Oosten aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- P. Sperber MSc (student-lid), promovendus Filosofie aan de Universiteit Utrecht;
- J.W. Hengstmengel MA, MSc (student-lid), PhD-student Wijsbegeerte aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

De commissie werd ondersteund door drs. A.N. Koster, beleidsmedewerker van de NVAO. Vanuit de NVAO werd het secretariaat gevoerd door drs J.W.M. Meijer (gecertificeerd).

¹ Vanwege hun aanstelling bij de Universiteit Utrecht zijn de leden Everaert, Bertens, en Sperber op geen enkele wijze betrokken geweest bij de behandeling van de aanvraag.